

dây của tượng-binh và chiến-binh, luận cho trong đội binh ấy phần nhiều là dân bất lương quê đất gộp lúc quốc-gia hữu sự dùng dờ lấy thời, nếu kẻ tất công mà cho nhập tịch Langsa, bọn ấy dặng hưởng quyền rộng rồi e sanh hậu họa. Tệ chẳng cho rằng lời luận ấy phỉ lý, song tệ nghĩ trừ những kẻ chẳng hiền ra, trong đội tượng-binh và chiến-binh cũng còn hiểm tay thế-gia phiệt duyệt, hiểm trang học-thức huân tằng, bực ấy dặng cho Nhà-nước Langsa nhìn là dân Pháp-quốc. Nếu chẳng cho tất cả nhập tịch Langsa thì cũng lựa mà cho vào, chứ có lý nào lấy nhè phần dốt quê mà phụ lòng dân cả xứ. Luận như vậy ra lẽ lấy từ làm công, há chẳng phiền đả dân Annam sao? Luận như vậy há chẳng sợ dân Annam cười, nói, hết xói thì rồi việc, ơn nghĩa đồ đâu cho-lao sao?

Theo như ngu kiến của tẻ đây, dầu chẳng cho dân Annam nhập tịch Langsa tất cả, thì từ đây cũng nên rộng cho người xứng đáng xin vào, theo như lời quan Thần-Sĩ Đại-biêu Outrey mới xin quan Thuộc-địa Thượng-tho Pháp-quốc. Quan Thuộc-địa Thượng-tho có hứa để cho Ngài xét lại.

Muốn biết sự nhập tịch Langsa ra sao, hãy đợi lệnh quan Thuộc-địa Thượng-tho rồi sẽ.

NAM-HỒ-NGŨ

VỀ VIỆC LÚA GẠO

Nam-kỳ

Từ hôm Chánh-phủ nghị định hạn lệ lúa gạo xuất cảng; từ ấy nhân này, bọn thương-thuyền cũng chủ Nhà-máy không thể nào thông đồng với nhau mà vận dẫu cho nhiều, thù rồi cho láng mọi năm được.

Bởi vậy, Nam-kỳ lúc này là chính lúc thất, mà trời lại hạn hán luôn không trông thấy được, mà giá gạo lại mỗi ngày mỗi sụt xuống, bữa nay, giá gạo như thế hạn tại Nhà-máy mới là từ 5 \$50 tới 5 \$70, mà thôi, há giá hơn mấy tháng trước mới là một đồng mấy cái, còn giá lúa thì chỉ còn lại 3 \$50 một tạ mà thôi. Trước đó này dân Nam-kỳ đang lo bé gian thực, mà dân Nhà-nước trí cơ mà tiến liệu cho dân đặng khỏi bẽ cơ cán, có thể đáp đối với bực cho nhau, cũng đủ sang mà khác.

Nếu chẳng vậy, lúc này mới mần giá, các nước có can dự vào cuộc chiến tranh nước nào cho khỏi sự thiếu ăn, vì nước dân giải nghệ đã lâu ngày, người cấp lính, đất bỏ hoang đã bốn năm ngoài, tay đâu cho phụ quốc dụng, thì thương-thuyền thừa dịp đi châu lưu, khắp xứ buôn lúa gạo đặng kiếm lời cho nhiều, thế tất Nam-kỳ này sao khỏi thương-thuyền ba tới; tới mua đâu? giao kèo với ai? Thời Nhà-máy mần sức mà mua mà chuyển chở. Dân Nam-kỳ đó này mới thấy sự khốn khổ cho, trời hạn, mùa thất, lúa trong vựa hết ráo, khôn biết biết chừng nào!

Tuy Nhà-nước đã có lòng chiều có mặc dẫu, chứ nông gia chứ khá hẳn hờ mà không thì chi, ý rằng Nhà-nước đã có hạn lệ xuất cảng rồi, sợ giá lúa những mà bán gáp đi, không biết tích có công phò, rồi cũng còn ngày khổ sự.

Vi hiện nay tại tỉnh Quảng-dông thất mùa lắm, một quan Lãnh-sự Langsa ở Quảng-châu đã thương thuyết cùng quan Công-sứ bộ Ngoại-giao phái quan-thuyền sang Việt-Nam mua lúa gạo cũng các món vật thực khác nữa chỗ về đặng cứu cấp dân nghèo xứ.

Không bao lâu, bọn thu yếu ấy sẽ nhập cảng Nam-kỳ, khi bấy giờ, chưa rõ ý quan trên nghĩ thế nào, chứ như bọn Nông-gia ta phải để cho làm, chứ không đặng lợi mà nòn, chừng ta đến thì ần thì ai cứu.

MINH-CHAU

Văn Uyên

(Variété Littéraire)

Nhớ bạn

Nhân từ cách mặt bạn tri-âm!
Suốt mấy năm trời bực tiếng tâm.
Khách bảo vì ai?? mà nhắc nhớ

Lam

Mượn giọt hồng mai mực;
Nhàn nhàn cũng... một bức!
Quên lừng Thiệu rồi U?!

Ước

Suốt năm canh bạn biểu!!!
Vi ai trăng-triều!!
Mượn tảo-diêu!

Nhân cùng

Biểu

Tệ-hữu Ng.-hạnh-Uc- Thiệu-Huy.

Tiểu hoa

Về xuân hồi thử hoa lang;
Nước xuân chẳng sợ xuân tang chấu r?
Đầu mình Vương-Giá tuyệt mà...
Xuân cần nhụy rữa để đau khách tình!

Đầu tường lữ lưu nhúm nhen;
Giọt mành e nổi hoa Sen r cành...!
Biết rằng: Quán-tử nên đàn!!
Còn điều Thanh-đạm nặng tình riêng ai??

Khoe vàng hoa cúc chào thu;
Thương thay cho kiếp phụ-du sớm tàn.
Vi hay: mình cũng hường nhan;
Lãng sương, cánh bướm quen đàng mắt tr??

Mẫu-dơn bốn tôn mừng Đông;
Ngắm vườn Thuồng-Uyển thừ hồng còn e...
Xuê-xeoa phú-quí lập lờ!
Lũng-tây lồi hen so le Diêu-hoàng!

Thương sen, tiếc cúc, sầu lang...
Longquyên Mademoiselle Ng.-kim-Châu

THƠ TIN VÀNG LẠI

(Petites correspondances)

Tài-định, le 24 mars 1918

Kính ông chủ bút đặng rõ. Tôi lấy làm lạ quá vì tiệm tôi lập ra năm sáu tháng nay (Tiệm chấp-pho) Annam mình kêu là hàng-xén, há đi các thứ đồ dưng cho Annam mình cũng như Chêc. Tiệm tôi ở gần sân tiếm Cuộc cách chưởng một cái phố; tôi lấy làm buồn vì sao Annam mình cứ tới Chêc hoài, không phải tiếm tôi bán má, bán phôi thì có, không phải thì bán, chỉ bán thì nào tôi bán má. Nói ra thêm buồn chẳng chừng hàng dưng-dã không ăng đọc cả báo, mà ông hàng thức hội về sự... Chêc-Chêc thì không nói chi, từ nay này ông máy thấy cũng vậy, há đi ngang qua tiếm tôi hình như ghé, còn có người nào lại thì mua chịu, không bán chịu thì không mua; có nhiều khi tôi cũng có bán, bán là vì mình lòng mà bán không... năm ba cái vậy. Mà ông tưởng... mai đi trả sao? Không đâu; há mua được rồi chẳng, há khi nào tới nữa. Lâu ngày phải hỏi; há bởi tới thì gian, rồi lại cảm tới tờ trong nhà há thấy lại tiếm Annam mà thì đần. Còn ở bên tôi có hai cái tiếm Annam, 1 cái sửa đồ và 1 cái bán hàng Tàu và đồ khác. Khi tôi chưa lập tiếm thì tôi hằng tới mua đồ hoài, quen biết mà từ khi tôi lập tiếm ra người trong hai tiếm ấy chả há qua lại, há là mua vật gì. Chứ chi Annam không có bán thì nói rằng Annam không có mới tới Chêc mà mua, cái này tôi có bán lại không mua, để đi tới Chêc Nhựt vì Annam mình lập ra trông cho Annam mình tới mua chêc

trông Chêc bao giờ, vì Chêc mua đồ đó mà làm gì. Nếu Annam không tới thì lập ra chi đó.

Hèn chi tôi thấy nhiếp tiếm annam lập ra không bao lâu thì đóng cửa là bởi lòng annam mình như vậy đó, chưa biết đoán thế là gì.

Vậy tôi xin mấy ông mấy bà biết đến xin xét dùm: Có nhiều khi tôi hỏi sao có không mua gạo và đồ giùm cho tôi?

Tôi nói rằng: « Ôi! chuyện trong bếp, trong nhà, tôi giao cho đứa ở nó mua đâu tôi không biết tới! » Đó ông xét coi nói vậy trong nhà như thế vậy gì đều là ở nơi tay đứa ở hết, vậy mình làm chủ làm chi mà nói vậy. Chứ chi được một lời này, có đầu đứa ở nó tư lự: « Tao thấy có tiếm annam kia, máy lại coi mua giùm cho người ta, mà máy coi há bằng giá Chêc thì máy mua đi, còn mặc thì thôi. » Được vậy nó nào dám tư lự. Cái này mình bán thì trông cho người ta mua, còn người ta bán, thì mình lại Chêc, có bởi thì nói lại ở trong nhà, thiệt là hay quá.

It hang xin tôi xin ông ăn hành giùm mấy lời tôi thàng văn trên đây, như được tới sẽ là nữa, sợ gì Chêc làm qui quái, gạo, lúa, đường, dầu, nước mắm (bắc-xi-đầu) v.v. v.v. annam mình nhiều người không cần gì ngon, há nhiều thì chuộng.

Nay kính,
P. V.
Paul Blanchy Saigon.

NGUYỄN-SOÀI MASPÉRO

(Vingt ans de travaux forcés)

HAI MƯƠI NĂM KHỔ SAI

(Vingt ans de travaux forcés)

Tên Designes thích-khách quan Khám-mạng đại-thần Albert Sarraut ngày nọ, mới bị tòa đại-bình Hanoi làm ăn hai mươi năm khổ-sai.

Còn khá hơn tên Cottin thích-khách quan Thừa-tướng Clémén-chaux, bị xử tử, mà Designes chưa vừa lòng, còn xin chống ăn về Tam-pháp.

NGUYỄN-SOÀI MASPÉRO

Quan Nguyễn-soài Maspéro đã khởi hành về Saigon Ngài nơi đàng bộ, trong vài ngày sẽ tới.

HỘI BÁO-CHƯƠNG

M. Féraudy, chủ nhà-hàng Continental mới hiện cho hội Nam-kỳ báo-chương một trăm ngàn bạc.

Kể và ông chủ hãng Đông-dương, ông Hội-dồng Thông, Hội Báo-chương đã đặng ba vị qui viên tu-chấp.

THÔNG BÁO

(Informations)

GIÁ BẠC VÀ GIÁ LÚA

Giá bạc kho nhà-nước... 41.80
Giá lúa, tạ 88 kil, chỗ thì nhà máy Chợ-lớn (bao trãi tại): 3225 tới 3735.

Huyết khí

Bữa 3 Mars mới xảy ra một vụ huyết khí chi-dòng rất ghê ghớm tại đặng Blansubé Saigon Vi nghi nhau, hiềm nhau, tên đầu-bếp chém tên coi máy xe hơi một dao trên đầu rất nặng. Tên coi máy xe hơi vội chạy và la, nhưng bởi vì rất nặng, nên chạy chưa bao xa đã té xiên. Tên đầu-bếp rượt theo; lúc tên coi máy xe hơi té, tên đầu-bếp nhảy tới đâm chém một cách ghê ghớm hết sức, đâm tên coi máy xe hơi thêm một dao vào cắt rất sâu. Linh chạy tới, áp bắt, song gặp lực-hãm ngay, cũng lấy làm gáy mà trời đặng. Tên đầu-bếp với tên coi máy xe hơi, cả hai đều ở một nhà, tới một chủ. Chưa chắc duyện có bởi sao, xin đợi do tin rồi sẽ.

Người Nhứt-bồn đi lường xe kéo

Tại Xóm-chiếu, hôm nay mới đây, một loại Nhứt-bồn hơn người người, kêu như vậy cái xe kéo, há đi chỉ có một xe, đi từ đường Xóm-chiếu về nhập Châu-thành, mới hồi-lâu, trở về, cũng biết có say không, há là làm bộ, mà xuống xe rồi chẳng có một người nào trả tiền xaphi, cứ việc đi như thường; máy chủ cu-li xe hỏi tiền thì mấy người Nhứt-bồn dưng dưng tay lên há nhau lại vừa bộp tay, vừa dưng dưng; cu-li xe hoảng kéo xe chạy rảo, nói kéo xe tới bờ thừ, không biết trả thừa không; há là sợ ông Co đã đi thừa mà không dám tới thừa cũng có.

Thăm cho người Annam quá chừng, ai hiểu cũng được!!

Đờn-bà Tàu cũng đờn-bà Annam thì vò

Tại đường Marins một hôm nọ, cách chừng năm, bảy bữa rày; khi 8 giờ sáng, một thím Xâm lại máy hứng nước, dánh với một người Annam rồi sủa nhau dánh

Giặc Âu-châu

(La Guerre d'Europe)

Liên-hiệp hao binh

(Les pertes des puissances alliées)

Pháp-quốc	
Tử trận	1.071.306 quân
Bị thương	2.500.000
Bị cầm	446.000
Biệt tích	314.000
Cộng	4.311.300 quân
Anh-quốc (Áng-lê)	
Tử trận	658.704 quân
Bị thương	2.032.142
Bị cầm và biệt tích	359.145
Cộng	3.049.991 quân
Y-dại-lợi (Italia)	
Tử trận	460.000 quân
Bị thương	947.000
Bị cầm và biệt tích	350.000
Cộng	1.757.000 quân

Annam sử-lược

(Histoire d'Annam)

Nội-thuộc về đời Tam-quốc

Khi nhà-Hàn hầu mất, thì nước Tàu lại chia ra làm ba: Ngụy, Thục và Ngô.

Lúc bấy giờ tại quận Giao-chi có một quan Nhứt-thủ là Sĩ-Nhiếp, thật tay lên há nhau lại vừa bộp tay, vừa dưng dưng; cu-li xe hoảng kéo xe chạy rảo, nói kéo xe tới bờ thừ, không biết trả thừa không; há là sợ ông Co đã đi thừa mà không dám tới thừa cũng có.

Người có tánh nhơn từ, và có độ lượng, xem dân như con ruột; người lại đem sách vở và lễ nghĩa Trung-

TRỊ BỆNH YẾU PHẠP

(Conseils médicaux)

Chữ vị muốn cho trong nhà có một thứ rượu mà dùng trong lúc đau rét, hoặc nóng lạnh, thì vị không động tiêu, thì hãy mua rượu Rhum mana là rượu thiên hạ rất chuộng và lợi tốt hơn các thứ rượu rham khác.

Hãy coi cho kỹ hễ tìm thấy giá, hãy nói cho phải, cái ve có dán nhãn trắng.

Có bán trong các tiệm hàng xén

TÔI KHÔNG ĐOI BỤNG!

Ấy là câu thường thiên hạ hằng nghe nói trong lúc gần ngủ, bàn mà dùng vật thực đáng bỏ đường khi-lực mình đã hao tổn trong cơn lo lắng.

Trong lúc nóng nực

Nếu chữ-tôn muốn ăn uống lực bạc thường thì chú sử dùng những rượu khai vị, như rượu giấm (aperitifs) (relais) và có nhiều khi tuy đắt tiền rất quý mỹ chế kỳ trung một đôi khi tốn hại, đầu đau cũng có bán thứ rượu ấy, hễ thường nóng nực thì lần lần rượu ấy làm tiêu tan niềm dạ (la manquette) trong bao tử rồi lần lần nó làm cho mình thực bất tri kỷ ư?

Vì sao vậy?

Trước một chiếc dĩa hễ khi ngồi bàn mà dùng cơm thì chẳng nên uống thứ rượu gì hết, cứ uống:

MỘT LY BÉ RƯỢU

QUINA GENTIANE

Là thứ rượu của các thầy tu dùng San-Paulo (Espagne) đời, xé ấy là xé uống nực, cũng như xé Bông-dương là đây Rượu này làm bọng các thứ thảo mộc tinh ba rất có danh-tên thuốc là

QUINQUINA và GENTIANE

Mà các thầy tu ấy dùng cốt đường bột-lúa mà yếm vị đắng làm cho dễ uống, nài lại thanh thoả, giàu cho ai mà hay kén lựa cũng chẳng chê đâu.

Phải nài

trời liếm mình mua cái hễ dán trên ve như vậy:

Nhà MAZET

đường Paul Winchay, môn bài số 49, Saigon, hễ uống thử mà coi, thiệt quả như lời tôi nói chẳng sai.

Có bán trong các tiệm hàng-xén

GRAVURE

SUR MÉTAUX ET MARBRES

TIỆM KHÁCH CON ĐÀU

Xin chữ quý vị nào muốn coi kỹ các con dấu, xin viết thư cho tôi mà lấy sách mẫu (Catalogue), tình giá thực rẻ hơn hết!

CORDONNERIE. — CHAPELLERIE

Sur mesure et caoutchouc à la mode de toutes nuances pour Dames et Hommes

CYCLES RÉPARATION MÉCANIQUES

Tôi mới lập thêm một Tiệm đóng giày và bán nón theo kiểu Langsa tôi có com-mandé đủ các mẫu da, chữ quý vị muốn dùng xin cứ viết thư cho tôi mà lấy mẫu da.

NGUYỄN-CHÍ-HÒA,

42, Amiral-Dubre, et 87, Rue Catnat, Saigon.

TẠI NHÀ IN

CÔNG F.-H. SCHNEIDER

7, Boulevard Norodom

SAIGON

MỚI IN LẠI

Lectures Françaises

Ông CARRÈRE

SOẠN

Gồm nhiều chuyện hay và có ích.

Trước hết nói về nước Langsa sơ khai cho đến lúc thành trị bây giờ, sau hơn một trăm bài đủ các thứ chuyện khoa ngôn ngữ.

Giá 1950

Tiền gửi 0 40

PHẢI UỐNG THUỐC BỔ VÀ TRỊ ĐAM
THIỆT HIỆU LÀ
ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX
 Của ông lương-y GULLIÉ

Từ tám mươi năm nay thuốc ELIXIR có chế đưng của quan lương-y GULLIÉ lấy làm thần hiệu trong những bệnh HƯ PHẾ, đau trong TÍ VỊ, đau nơi TRÁI TIM, ĐAU GÂN, ĐAU MINH, RẾT VỌ ĐÀ, hoặc CHÓI NƯỚC, BỆNH KIẾT, BỆNH HỒ ĐAI, BỆNH CỒM, CHỀ CHỐC NGOÀI DA và bệnh CÓ TRÙNG LẠI TRONG BỤNG.

Ấy là một thứ THUỐC XÒ rất tiền và rất hiệu nghiệm làm cho HUYẾT RA TINH KHIẾT. Những bệnh gốc bởi ĐAM hay là MẬT phát ra thì uống nó hay lắm.

Hết li thuốc trị đăm nào mà không có dấu hy tên PAUL GAGE thì chớ đùng.

LẠI CÓ MỘT THỨ THUỐC HOÀN XÒ như cũng rất trong thứ Elixir Tonique Antiglaireux của quan lương-y Gullié.

Thành chủ thứ thuốc này là nhà: PAUL GAGE FILS, một học hạc chủ y sinh, ở đường GRENELLE 15 GENÈVE môn bài số 6, ở tại số thành PARIS.

VÀ TRONG CÁC ĐƯỢC PHƯƠNG ĐỀU CÓ BÁN

KHOẢN CHẤT THỦY
 (Nước suối Kim thạch)

VICHY

PHÁP-QUỐC-TUYÊN

VICHY CÉLESTINS

Có bốn nguyên so | Trị bệnh đau thẹo, nhức đầu Bàng-quang, bệnh Phao- | số nước se. | Tạng-lực-Mạch (Mô) — Đau mắt chủ liệt-tác.

VICHY GRANDE-GRILLE trị bệnh đau gan và bệnh đăm.

VICHY HOPITAL trị bệnh thương tí, trường nhọt.

Hãy coi chừng để giả mạo, khi mua phải chỉ cho thấy thế nước nài mình uống đùng.

VICHY-ÉTAT ĐIỀU TẾ là muối tự nhiên trong nước suối GY và RA. — Có hộp và có ve

PASTILLES VICHY-ÉTAT mỗi khi ăn cơm rồi uống chừng 2, 3 viên thì dễ tiêu hóa.

COMPRIMÉS VICHY-ÉTAT dùng để cho mình đẹp nước mắt (mắt-kh-chen)

QUẠT MÁY DẦU HÔI HIỆU JOST

Dùng dầu hôi đốt đèn cho máy chạy trong 20 GIỜ

tốn có MỘT LITRE thôi.

Thư quạt « LE REX »

hè đứng 1 = 15

Giá là 68 \$ 00

Vấn QUẠT MÁY này hiện ra làm rất đẹp con mắt, đã chắc, rẻ mà lại tiện dùng vô cùng

Thư quạt « L'OURAGAN »

hè đứng 1 = 25

Giá là 100 \$ 00

Viết thư mà hỏi sách có vẽ kiểu và giá cả tại: Hãng BERTHET, CHARRIÈRE và CÔNG-TY, đường Kinh-lập, môn bài số 68, SAIGON.

Le Directeur-Gérant : F.-H. SCHNEIDER
 Certifié l'insertion.
 Saigon, le 29

Vu pour légalisation de la signature
 de M. *Berthet*
 Saigon, le *29*
 Le Maire de la Ville de Saigon

Berthet le 29
 Saigon, le 29, F.-H. SCHNEIDER
 Saigon le 29/07/1919
 à 10h